

● JUHTKIRI

Tuhmunud pärl

Lihulast rääkides kasutavad paljud, nii kohalikud kui ka läbi sõitvad inimesed, põhjendamatu sageli sõna „pommiauk”. Linn on väike ning kui mäe otsas kõrguv mõisahäärber ja selle tagant paistev linnusevare välja arvata, siis seal esmapilgul midagi vaatamisväärset nagu polekski. Ometi, kui silmad avada ja väikelinna natuke lähemalt vaadata, koorub halli üldmulje alt välja midagi sellist, mida oodatagi ei oska. Kooruvad välja eri ajastud ja stiilid, eri meistrite käekirjad, talupojatarkus ja arhitekti nägemus.

Arhitektuuriajaloolane Oliver Orro käis ühel veebruaripäeval Lihulas just sealsetele väärtustele tähelepanu juhtimas. Lihula kultuurikeskuse saalis, kus arutati ka Lihula muinsuskaitseala kaitsekorra muutmist, oli kuulajaid paraku kahe käe sõrmede jagu, neistki vaid umbes pooled kohalikud inimesed. Sellest on kahju. Orro sõnul on Lihula säilinud keskus teiste Eesti väikelinnadega võrreldes arhitektuuriliselt üks varasemaid, suuremaid, kõige tihedama struktuuriga ja kõige paremini säilinuid.

Lihula arhitektuuripärandi kaitseks on juba aastakümneid tagasi loodud muinsuskaitseala, nii nagu see on loodud ka Haapsalu vanalinna kaitseks. Enamasti kiputakse muinsuskaitseala ja üldse muinsuskaitset nägema kui kaela sadanud õnnetust, mis omaniku piirab ja kõike keelab. Kuigi muinsuskaitseamet on viimastel aastatel keelamise-käskimise asemel rõhunud rohkem nõustamisele, on eelarvamused visad kaduma.

Tegelikult ei alga muinsuskaitse muinsuskaitseametist ja sealt tulevatest juhustest, vaid inimestest ehk igatühest meist. Seni, kuni me ise ei oska väärtusi märgata ega hoida, ei hakkagi midagi muutuma. Sellepärast ongi oluline avada silmi, juhtida tähelepanu väärtustele ja õpetada pidama lugu sellest, mis esmapilgul tundub tuhmunud pärlina. Kui oskame märgata ja näha, hakkame ka hoidma.

● TEISED LEHED

Usuinimeste Ukraina

ERR. Ehkki Venemaal on kirik olnud läbi aegade riigivõimuga tihedates suhetes, usun, et õigeusu kiriku juhtidel oleks võimalik öelda päris kaalukas sõna sõja peatamiseks. Praegusel patriarhil Kirillil oleks selline võimalus, kuid ta ei ole seda kasutanud, kirjutab õpetaja ja teoloog Toomas Jürgestein.

Vaikselt on Venemaalt olnud kuulda häält, mis ütlevad sõjale Ukrainas „ei”. Suuremates linnades on olnud miitinguid, sõja vastu on protestinud arstid, kultuuriinimesed, mõned sportlased, teadlased, isegi üksikud oligarhid. Samal ajal pole ma märganud, et protestiks autoriteetsed usuinimesed.

Ma usun, et õigeusu kiriku juhtidel oleks võimalik öelda päris kaalukas sõna sõja peatamiseks. Kuigi ajaloolised eeskujud on olemas, näiteks patriarh Tihhon (1865–1925), kes astus välja bolševike vastu. Jah, ta vangistati, sunniti kahetsuskirja kirjutama, suri segastel asjaoludel, kuid ta vähemalt püüdis hullust pidurdada. Praegusel patriarhil Kirillil oleks sarnane võimalus, kuid ta ei ole seda kasutanud. Ta on rääkinud küll rahust, kuid ka Ukraina kurjadest jõududest, ja tunneb muret, et seal valitseks ikka õige kirik.

Mulle näib, et Jumala poolt täiskasvanuks tunnustatud maailm peab tema ette asetatud sõjale lahenduse leidma siinpoolest, millele saame kaasa aidata kõik. Sõja puhkemisest alates oleme kõik ukrainlased!

● LAUSELAEN

„Huvi kasvab iga päevaga. Nüüd tuleb liituda soovijad ruttu ära vormistada, et nad ei jääks kuskile ripakile.”

Kaitseliidu Lääne maleva pealik **Andres Välli**, Lääne Elu, 3. märts 2022

NÄDAL

Mida on Putin kümne päevaga saavutanud?

Suurima sõja algusest Euroopas pärast 1945. aastat on tänaseks möödunud kümme päeva ja selle esimesed tulemused on selged.

Sissejuhatuseks taustast. Venemaa president Vladimir Putin alustas sõda, et minna ajalukku NSV Liidu suuruse hiigelriigi taastajana. Ta soovib relva jõul taas liita Venemaa, Ukraina ja Valgevene. 9 miljoni elanikuga Valgevene pani ta juba taskusse ja kui tal õnnestub okupeerida 44 miljoni elanikuga Ukraina, ei jää Moldova, Gruusia ja teiste endiste liiduvabariikide iseseisvusest sisuliselt enam midagi alles.

Ent nüüd sõja esimestest tulemustest. Esimene ja meile seni kõige olulisem on Balti riikide oluliselt tugevam sõjaline ja poliitiline toetamine NATO liitlaste poolt. Seni võis piirduda väitega, et Balti riigid on NATO liikmed ja meid kaitseb automaatselt selle tuumavihvavari. Nüüd on kõik lääne liidrid aru saanud Putini soovist hävitada lisaks Ukrainale ka NATO usaldusväärsus. Teha saab ta seda just Balti riikide ja Poola ähvardamisega.

Ent sellel tulemusel on ka varjukülj – aastatel 2014–2016 käisid pärast Krimmi annekteerimist kogu maailma ajakirjanikud Narvas ja küsisid „Is Narva next?”. Pikemalt lahiti seletatult tähendas see küsimus: kas Narva on järgmine koht, kus Putin üritab ära kasutada Kremli-meelseid nagu Donbassis ja Luganskis? Kui see küsimus jääb kõvasti kõlma, siis võib see vähendada välisfirmade usaldust meie vastu ja jätta meid ilma investeringutest, mis loovsid Eestis rohepöörde ajal töökohti eelkõige just Ida-Virumaal.

HANNES RUMM
kolumnist

Teine tulemus – Putini usaldusvääruse kadu läänes. Kõik lääne liidrid, kes pikki aastaid püüdsid Putiniga ühisosa leida, on nüüd aru saanud, et seda aega kasutas Putin raha kogumiseks ja relvastuse uuendamiseks.

Sellest johtub kolmas tulemus – praegused Putini-vastased sanktsioonid on nii võimsad, et need panevad tõsise põntsu Venemaa majandusele. Kui Venemaa rahandus kokku kukub, tunnevad sanktsioonide kohest mõju kõik venelased. Küsimus on, kui paljud neist stüdistavad oma vaesumises Putinit, kui paljud „neetud länt”.

Neljas tulemus – Soome ja Rootsi liidrid korrutasid, et nende avalik arvamus pole NATOga liitumiseks valmis. Nüüd said nad lõpuks aru, mis Putini Venemaal toimub. Kui Soome president ja peaminister NATO-vajalikkuse aastavahetusel kõva häälega välja ütlesid, sai suur osa soomlastest sellest ka aru. Teine osa veendus oma riigijuhtide sõnade õigsuses 24. veebruaril.

Viies tulemus – Eesti infovälja kaitse. Veel nädal enne sõja algust kinnitasid mõned meie parimad ajakirjanikud, et vihakõnet õhutavaid Kremli-meelseid kanaleid ei tohi sulgeda,

● **Putin on jõuliselt kaitsnud ka oma infovälja. Ta kontrollib kogu meediat ja on välja lülitanud vaba ühismeedia.**

sest see ähvardab meie sõnavabadust. Need muidu nutikad inimesed ei mõistnud, mis kohe sündima hakkab. Vaid nädalaga pärast Putini rünnaku algust olid kõik tema massiivsed propagandakanalid Euroopas suletud.

Ent Putin on jõuliselt kaitsnud ka oma infovälja. Ta kontrollib kogu meediat ja on välja lülitanud vaba ühismeedia. Jubedaid videoid Kremli rünnakute kohta Harkivis või Mariupolis venelased ei näe. Nad ei näe ka haledaid pilte sodiks lastud venelastest ja kaamera ees värisevatest sõjavangidest. Venelased näevad hoopis teistsugust sõda kui meie – nende inforuumis ründavad ukrainalased natsid päevast päeva Luganski ja Donetskis rahulikke elanikke ning kasutavad oma linnades rahulikke elanikke elava kilbina. Humanitaarabi ei anna Kremli inforuumis ukrainlastele lääneliitlased, vaid vene sõjaväelased!

Lähitulevik näitab, kas venelaste enamuse laseb end infopuuduses elades ära lollitada. Sõja ajal on inimeste instinktiivne reaktsioon enamasti oma juhtide taha koondumine. Kui venelased Putini taha ei koostu, on see hea uudis vabale maailmale, ka Eestile. Kui nad tema taha rivistuvad, tekitab see pikaajalise suure probleemi isegi siis, kui Ukraina sõjas vastu peab.

Selgumata ongi veel olulisim: kuidas Ukraina vastu peab? Heameel on, kui kiiresti ja üksmeelselt on Eesti riik ja inimesed ukrainlasi toetanud.